

VÄGEN UT

• • SVERIGES STÖRSTA TIDNING OM BROTTSFÖREBYGGANDE ARBETE • •

I detta nummer:

PRIME For Life

Vad säger forskningen om Kriminalvårdens program?

Livsstilshusen har kommit igång

Vägen Ut har besökt livsstilshuset i Uppsala

Skoterkörning i Hamrafjället

Micke Österbergs bilder påminner oss om vintern som nyss var här

Alexander Laine
 Chefredaktör
 Telefon: 073 688 22 68
 E-post: alexander.laine@rikskris.se

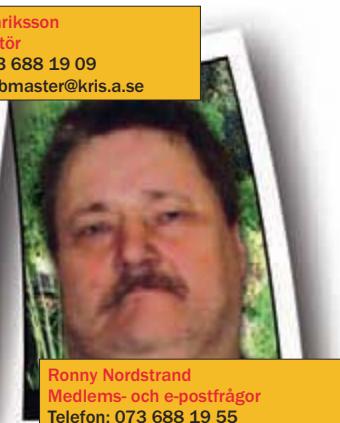
Mathias Källström
 Redaktör : Unga KRIS
 Telefon: 076 028 64 05
 E-post: mathias.kallstrom@kris.a.se

Kristoffer Johansson
 Skribent : Unga KRIS
 Telefon: 073 688 99 85
 E-post: kristoffer.johansson@kris.a.se

Monica Henriksson
 Webbredaktör
 Telefon: 073 688 19 09
 E-post: webbmaster@kris.a.se

Ronny Nordstrand
 Medlems- och e-postfrågor
 Telefon: 073 688 19 55
 E-post: ronny.nordstrand@kris.a.se

Adresser och telefonnummer till medarbetare och KRIS lokalföreningar

För fullständiga adressuppgifter och kontaktpersoner, se: www.kris.a.se

KRIS SOLLENTUNA

Mantalsvägen 4
 191 49 Sollentuna
 Tel: Jana Gröhn, 073 688 19 90
 E-post: sollentuna@kris.a.se

KRIS BOLLNÄS

Björkhamregatan 42 B
 821 34 Bollnäs
 Tel: Billy Nilsson, 076 113 91 82
 E-post: bollnas@kris.a.se

KRIS HUDIKSVALL

Djupegatan 37
 824 52 Hudiksvall
 Tel: Magnus Lundgren, 073 694 09 00
 E-post: hudiksvall@kris.a.se

KRIS SUNDSVALL

Västravägen 9
 852 34 Sundsvall
 Telefon: 060-15 12 11
 E-post: sundsvall@kris.a.se

KRIS CITY

Olovsgatan 18
 111 36 Stockholm
 Tel: Ali Reunanen, 070 283 40 51
 E-post: ali.reunanen@kris.a.se

KRIS KALMAR

Storgatan 57
 392 31 Kalmar
 Telefon: 0480-207 93
 E-post: kalmar@kris.a.se

KRIS SÖDERHAMN

Stenbacksvägen 5
 826 34 Söderhamn
 Telefon: 0270-702 13
 E-post: kris@soderhamn.com

KRIS FALKENBERG

Kristineslättis allé 3
 311 46 Falkenberg
 Telefon: 0346-844 30
 E-post: falkenberg@kris.a.se

KRIS KARLSKRONA

Snapphanevägen 7
 371 40 Karlskrona
 Tel: Mark Faller, 073 688 99 54
 E-post: karlskrona@kris.a.se

KRIS TRELLEBORG

Nygatan 90 A
 231 45 Trelleborg
 Telefon: 0410-124 24
 E-post: trelleborg@kris.a.se

KRIS FINSPÅNG

Kalkugnsvägen 8
 612 30 Finsspång
 Telefon: 0122-859 19
 E-post: finspong@kris.a.se

KRIS KARLSTAD

Kårgränd 4
 652 25 Karlstad
 Telefon: 054-21 60 55/33
 E-post: karlstad@kris.a.se

KRIS TRESTAD

Östergatan 1
 451 30 Uddevalla
 Telefon: 0522-191 22
 E-post: trestad@kris.a.se

KRIS GÄVLE

Södra Stapeltorgsgatan 28 A
 802 53 Gävle
 Telefon: 026-65 25 62/65 29 18
 E-post: gavle@kris.a.se

KRIS LANDSKRONA

Norra Långgatan 24
 261 31 Landskrona
 Telefon: 0418-598 20
 E-post: landskrona@kris.a.se

KRIS UMEÅ

Slöjdgatan 8
 903 25 Umeå
 Telefon: 090-71 35 30
 E-post: umea@kris.a.se

KRIS GÖTEBORG

Heurlins plats 9
 413 01 Göteborg
 Telefon: 031-14 51 58/14 51 34
 E-post: goteborg@kris.a.se

KRIS MALMÖ

Bragegatan 6 B
 214 30 Malmö
 Telefon: 040-92 71 00
 E-post: malmo@kris.a.se

KRIS UPPSALA

Bergsbrunnagatan 28
 753 23 Uppsala
 Telefon: 018-13 33 53
 E-post: uppsala@kris.a.se

KRIS HALMSTAD

Lokföraregatan 1
 302 48 Halmstad
 Telefon: 035-15 68 30
 E-post: halmstad@kris.a.se

KRIS NORRKÖPING

Östra Promenaden 16
 602 27 Norrköping
 Telefon: 011-13 72 43
 E-post: norrkoping@kris.a.se

KRIS ÖREBRO

Vasatorget 2
 703 54 Örebro
 Telefon: 019-33 51 97
 E-post: orebro@kris.a.se

KRIS HELSINGBORG

Skaragatan 1
 252 63 Helsingborg
 Telefon: 042-13 22 95
 E-post: helsingborg@kris.a.se

KRIS SILJAN

Skolgatan 18
 795 31 Rättvik
 Tel: Lotta Svedberg, 073 688 19 19
 E-post: siljan@kris.a.se

KRIS ÖRNSKÖLDSVIK

Lasarettsgatan 28
 891 33 Örnsköldsvik
 Telefon: 0660-857 00
 E-post: ornskoldsvik@kris.a.se

VÄGEN UT

ISSN 1651-4254

Ges ut av Riks KRIS

Box 170 93
104 62 STOCKHOLM
Telefon: 08-642 00 06

Ansvarig Utgivare

Christer Karlsson
Telefon: 070 461 22 45
E-post: christer.karlsson@rikskris.se

Chefredaktör

Alexander Laine
Telefon: 073 688 22 68
E-post: alexander.laine@rikskris.se

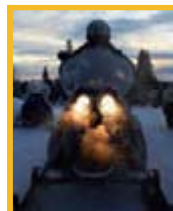
Redaktion

KRIS Vägen Ut
Lasarettsgatan 28
891 33 Örnsköldsvik
E-post: redax@krisvagenut.se

Annonser och företagsprenumeration

Telefon: 0587-17 00 50
E-post: annons@krisvagenut.se

Adressändring och prenumeration

Ronny Nordstrand
Telefon: 073 688 19 55
E-post: medlemsregistret@kris.a.se*Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insända texter och bilder. För ej beställt insänt material ansvarar ej.*Omslagsbild
Snöskotertur i kylaFotograf
Mikael Österberg

Layout och originalproduktion

Alexander Laine

Tryckeri

Norrköpings Tryckeri AB
www.norrkopingstryckeri.se

Upplaga detta nr

4 800 ex

Kriminellas Revansch I Samhället
- www.kris.a.se -*KRIS, Kriminellas Revansch I Samhället, är en ideell förening där före detta kriminella och missbrukare hjälper varandra tillbaka in i samhället.**KRIS startade 1997 och idag finns föreningar på 25 orter i Sverige, dessutom i Danmark samt på tio orter i Finland. KRIS finns också i Ryssland, Vitryssland och Ukraina.*KÄNSLAN AV
ATT LYCKAS

Det är lätt när man tampas med vardagsproblem som årsmöteshandlingar, återfall och bidragsansökningar att glömma bort hur fantastiskt bra det går för oss i KRIS. Vi lyckas faktiskt med en hel del. Och det ska vi vara stolta över. Låt mig ge några exempel.

Unga KRIS - vårt ungdomsförbund

Den 31/3 avslutades projektet Unga KRIS. Projektet som började för cirka fyra år sedan med en förstudie i östra regionen. Att projektet är slut betyder inte att tiden är ute för Unga KRIS. Det är precis tvärtom. Nu börjar Unga KRIS liv. Efter tre år har Unga KRIS nu blivit en självständig ungdomsorganisation.

Det innebär att ungdomarna nu ska ta ansvar för sin verksamhet, på samma sätt som vi i KRIS tar ansvar för vår verksamhet. De ska bilda lokalföreningar, välja styrelser, utveckla och finansiera verksamhet. Jag tror denna utveckling är nödvändig. Alla organisationer av rang har ett självständigt ungdomsförbund. Klart vi i KRIS också ska ha det. Det känns också bra att ett projekt som vi satsat så mycket på inte tar slut utan faktiskt lever vidare.

MAD - Music Against Drugs

Den 24/5 är det dags för MAD-konsert i Kungsträdgården i Stockholm för andra gången. Music Against Drugs är vårt koncept för att visa att droger och musik inte hör ihop och vårt sätt att visa upp KRIS för allmänheten. Jag hoppas därför alla medlemmar kommer på MAD och stolt visar upp KRIS för Stockholmarna och huvudstaden den 24 maj!

KRIS MC m.m.

I Örebro har vi en egen drogförebyggande MC-verksamhet, KRIS MC. I Uppsala och Göteborg växer våra Livsstilshus fram och i Rättvik pågår den andra omgången av programmet Kreativa Hederliga Företagare för att nämna ytterligare exempel på saker som gör mig stolt.

Tänker jag på alla detta får jag en känsla av att vi lyckas. Som individer har vi brister och fel men sammantaget som organisation ska vi vara stolta - vi lyckas faktiskt med en hel del.

Christer Karlsson
Förbundsordförande

8

Framtidskonferens

Unga KRIS har nu funnits några år, och förra året bildades Rinksförbundet Unga KRIS. Det har blivit dags att sammanfatta och dra riktlinjer inför framtiden. Ett hundratal Unga KRIS:are och KRIS:are träffades på ett framtidsseminarium på Hotell Foresta på Lidingö för framtidsplanering.

14

Drogdjävulen

Susanna Torvaldsdotter har mött Drogdjävulen, och berättar om mötet i en bok. Hon har fortsatt att bearbeta sina upplevelser genom att skriva av sig. Vägen Ut har läst hennes böcker och vi har haft flera samtal med Susanna - på sidan 14 skriver vi lite om dessa givande samtal.

18

10 år med KRIS Uppsala

I slutet av april 2001 fick KRIS Uppsala sin första egna föreningslokal. Dessförinnan hade man under en uppstartperiod fått låna lokal av en IOGT-NTO-förening vid namn "Svea". I dag är KRIS Uppsala en av våra större lokalföreningar med flera anställda och många stora projekt.

Prenumeration på tidningen Vägen Ut och medlemskap i KRIS, Kriminellas Revansch I Samhället.

Ordinarie medlemskap i KRIS: 100 kr per år.

Stödmedlem i KRIS: 200 kr per år.

I både ordinarie medlemskap och stödmedlemskap ingår en prenumeration på Vägen Ut.

Enbart prenumeration på Vägen Ut kostar 180 kr per år för privatpersoner.

Tag kontakt med KRIS på den ort du bor, se kontaktlista på sidan 2 eller mejla/ring till redaktionen: redax@krisvagenut.se

Telefon - 073 688 22 68

Medlemsfrågor: Ronny Nordstrand - medlemsregistret@kris.a.se

Telefon: 073 688 19 55

Postgiro: 199 95 41-4

Företagsprenumeration och annonsering: Ring Team Work Co AB på tel: 0587-17 00 50, eller skicka e-post till: annons@krisvagenut.se

Vid utebliven tidning, kontakta omgående medlemsregistret eller redaktionen. Då har vi en chans att reda ut orsaken, och rätta till. Adressändring måste meddelas medlemsregistret.

VI SERVAR DIN BIL!

LARSSONS BIL

Larssons bil i Kalmar AB

Strömsbergsvägen 6 • 392 43 KALMAR
Telefon: 0480-856 06

E. Levenskog Redovisning AB
www.levenskog.se

SVENSSONS
TENHULT 036 - 39 06 40

ABA Skol

Brandkontoret

*Stockholms Stads Brandförsäkringskontor
försäkrar sedan 1746*

ALKOLÅS
i Skandinavien AB

Advokatbyrån
ULF CARLZON AB
GÖTEBORG
031-711 25 30

Svenska Kakel
Malmö • Helsingborg • Halmstad • Göteborg

SVEDBERGS®
hela badrummet

LIVSSTILSHUS I UPPSALA

KRIS REPORTAGE

Text: Alexander Laine

Foto: Alexander Laine och Anthony Tanahill

VÄGEN UT är på plats, tillsammans med ett trettiotal andra, när Uppsalas Livsstilshus i Björklinge invigs. Vi möter representanter från bl.a. Svenska kyrkan, Uppsala kommun, Polisen, Kriminalvården, Arbetsförmedlingen och Allmänna Arvsfonden. Det är Waldemar Ryggmark och Martin Johansson från Göteborg, som tillsammans med Kennie Gren presenterar livsstilshusprojektet för oss inbjudna. Kennie är verksamhetsansvarig för Livsstilshuset i Uppsala, och den som kan berätta mer om idé och upplägg.

Kennie är ursprungligen från Malmö, vilket framgår med all tydlighet under vårt samtal. Där har han växt upp jämsides med gängkriminaliteten från barnsben.

– Jag kom med i mitt första gäng redan som trettonåring. Jag hade äldre förebilder, och hade hängt med mycket redan innan, men i samma veva som jag blev tonåring blev jag också fullvärdig i gänget.

För Kennie blev gänglivet hans vardag och gänget tog allt större plats i hans liv. Brotten blev ständigt grövre, men han har hela tiden lyckats hålla Socialtjänst och andra myndigheter ifrån sig.

– Det är ju med kriminalitet precis som med droger, man behöver hela tiden mer och kraftigare för att få kickar, och jag klickade verkligen på brott.

Kennie är ännu inte fyllda 30 år och han har bara varit drogfri drygt ett par år, men han vet vad han pratar om när han berättar om gängkriminalitet och drogmissbruk. Han vet också vad han pratar om när vi kommer in på tillfrisknande eller rehabilitering. Han berättar om sina egna svårigheter att börja ett nytt liv:

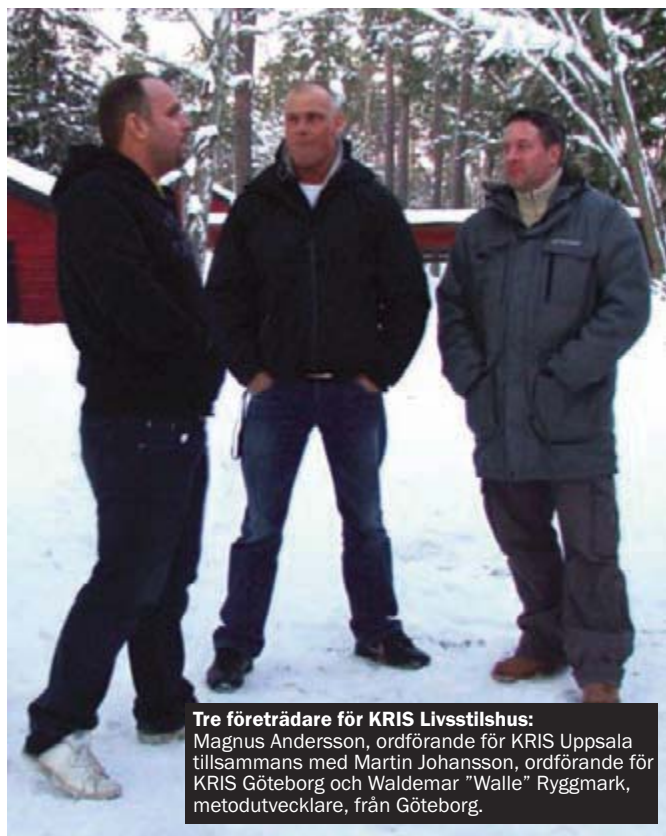
– Jag hade väldigt svårt att hantera det här med ”mig själv”, ”vem är Kennie?” och ”vad tycker Kennie?”. Identiteten försvinner när man tar sig ur gänget och det är jätteviktigt att hitta en ny, den riktiga.

Många som bryter med gängkriminalitet eller missbruk vittnar om samma sak - svårigheterna med att hitta sig själv, eftersom man under många år tagit på sig olika roller för att passa in. Kennie fortsätter:

– Nu har jag förstått att det här är något man måste arbeta med redan från början, eftersom vilsenheten i det nya livet lätt drar en tillbaka i gamla mönster med tidigare vänner. När jag gjorde min behandling kände jag ingen annan som gått igenom det här. Det fanns ingen att diskutera det med. Jag hade heller aldrig haft någon kontakt med sociala myndigheter eller några andra ögon på mig. Men det här är ett grundläggande problem som socialtjänsten bör känna till. Det är också på det här området som vi kan göra skillnad för många, att vi finns här för varandra.

Vi kommer in på Kennies medverkan i tv-programmet Inlåst, och varför han ställde upp på programidén som senare har ifrågasatts av bland andra Socialstyrelsen.

– Jag förstår inte kritiken, för det man jämför med är något helt annat. Man jämför med en metod som prövats i USA, vilken går ut på att ungdomar ska skrämmas till laglydnad av förhärdade brottslingar i fängelse. TV4:s programidé stämmer väl överens med min egen tanke att människor behöver stöd av andra som gått igenom samma skit men nu försöker göra sitt bästa för att utvecklas som människor. De flesta som sett programmet förstår nog att det vi gjorde där var något helt annat än att försöka skrämma någon till avgörande livsstilsförändringar, säger Kennie.

Tre företrädare för KRIS Livsstilshus:
Magnus Andersson, ordförande för KRIS Uppsala tillsammans med Martin Johansson, ordförande för KRIS Göteborg och Waldemar "Walle" Ryggmark, metodutvecklare, från Göteborg.

– Alla vi som var mentorer har fortfarande kontakt med ungdomarna. Jag har kontakt med Jonathan minst ett par gånger i månaden. Jag finns där som någon som lyssnar och förstår - inte för att förklara hur han ska leva sitt liv.

Jag frågar om tanken med Livsstilshuset är densamma?

– Nej, det är något helt annat. Men vi som arbetar med det här har en egen erfarenhet och har själva gått igenom något program som lett till vår förändring. Men idén till det här kommer faktiskt också från USA, nämligen från Homeboy Industries i Los Angeles där före detta gängkriminella driver rörelse med bl.a. Café och tatueringsborttagning, avslutar Kennie.

Susann Arnehed
Allmänna Arvsfondsdelegationen

FAKTA: KRIS Livsstilshus

Allmänna Arvsfonden har gått in med stöd till Livsstilshuset som är ett 3-årigt projekt, med ett belopp om ca. 2,5 miljoner kr/år.

Syftet med projektet är att starta upp tre livsstilshus i landet för att erbjuda unga, i åldern 18-26, som vill ta sig ur en kriminell livsstil en möjlighet till förändring. Husen ska även ge stöd och vara ett informationscentrum för familj och anhöriga.

Den påverkansfilosofi som husen kommer att arbeta efter grundar sig i ett motiverande förhållningssätt och påverkansinsatser av beteendeorienterad, pedagogisk och kognitiv karaktär. Detta ska ske i kombination med självhjälpgruppmöten, individuella samtal och extern professionell hjälp. Påverkan fokuserar på personlighetsdrag och den världsbild som är typiska för personer med kriminell livsstil och man kommer att arbeta mycket med tankemönster, självbild, värderingar och social färdighetsträning.

Det program man i första hand arbetar med i Livsstilshuset är EXHELP, som är ett strukturerat påverkansprogram, kompletterat med ett individuellt program format utifrån elevernas personliga drivkrafter och tankemönster. Till detta använder man screeningtester kallat "Psykologisk Inventering av Kriminella Tankemönster (PICT).

Man kommer även att erbjuda möten via Criminals and Gangmembers Anonymous (CGA), en 12-stegsinspirerad stöd- och självhjälpgrupp som också hålls i KRIS lokaler.

Mathias "Nappe" Källström i vimlet på

KRIS REPORTAGE

Text: Mathias Källström

Faktaunderlag: Angelica Moberg

Foto: Alexander Laine och Joakim Hägglund

Unga KRIS Väst anlände till Stockholm den 16:e februari, då vi inkvarterade oss på Zinkensdamms vandrarhem. På kvällen blev det en liten aktivitet - Bio - Avatar i 3D på Rigoletto. Efter bion så var det tid att åka tillbaka till vandrarhemmet för att vila ut inför nästa dag.

Dagen efter så var det samling klockan 8.30 då alla åt en gemensam frukost ihop. När alla var mätta och belåtna så var det tid att åka in till KRIS City för att ha regionrådsmöte samt projektledarmöte. När båda mötena hade varit fick ungdomarna ledigt på eftermiddagen för att Unga KRIS förbundsstyrelse skulle ha möte.

Efter förbundsstyrelsemötet så samlades alla för att åka och kaka lite mat. Vi åkte till Lucky Garden som låg en liten bit bort från KRIS City.

Förbundsstyrelsen samlade ihop sig för att åka ut till Scandic Hotell Foresta som ligger på Lidingö, där man fixade i ordning det sista inför Seminariet.

På torsdagen den 18:e samlades runt 70 deltagare från Unga KRIS på Foresta. Nere vid entrén fanns ett bord med en massa namnskyltar på där man kunde leta upp sin egen namnskylt. På skylten stod det namn och vilken funktion man hade inom Unga KRIS. Alla deltagare fick även en varsin T-shirt. De som var ledare fick T-shirts med texten: *Unga KRIS är framtiden* på framsidan och *Jag har hjälpt en av 595 ungdomar* på baksidan.

På ungdomarnas T-shirts stod det: *Vi ungdomar är framtiden* på framsidan och *Jag är en av 595 ungdomar som har blivit hjälpt av Unga KRIS* på baksidan.

Ur programmet:

Inledning Allmänna Arvsfonden - Hans Andersson, Kanslichef

Om en kvalitativ utvärdering av Unga KRIS

Philip Lalander, professor socialpsykologi vid Linnéuniversitetet Kalmar/Växjö

Noterat: Utanförskap - drar sig till andra gemenskaper. Söker miljö där man kan känna stolthet, ingen skam. Stolthet - Känslan av att passa in, att växa som människa, laddas med emotionell energi. Den som känner sig oönskad blir önskad. Man känner igen sig. Unga KRIS - Jobbar för att vara nyktra och drogfria och icke kriminella tillsammans. Viktigt att kunna identifiera sig med någon, annars blir det svårt att öppna sig. Myndighetsperson: "jag förstår hur du känner dig." "What?! Noo Waay!!"

Information om Unga KRIS koncept - Vad har hänt sedan 2006?

Magnus Andersson, förbundsordförande Unga KRIS, Mikael Österberg, ledamot Unga KRIS, Johannes Dahlström, kassör Unga KRIS

Noterat: Nationella Samarbetsorganisationer - Allmänna Arvsfonden, SIS institutioner, KVV Kriminalvården, NBV Nykterhetsrörelsens Bindningsverksamhet, UNF Ungdomens nykterhetsförbund, Karolinska institutet och Beroende centrum Stockholm, Barnombudsmannen, Kronofogden, Kommuner och andra lokala samarbetspartners.

Ungdomsråd - Motorn i Unga KRIS som för föreningen framåt. Finns det inget råd, finns det ingen förening.

Socialekonomiskt forskningsresultat av och om Unga KRIS

Kari Jess, Mälardalens högskola

Så mycket sparar samhället på att Unga KRIS finns

Noterat: Tiden i Unga KRIS - 15% har haft placering på Unga KRIS och 20% har deltagit i något av unga KRIS egna program. 40% är medlemmar och 70% har deltagit aktivt och regelbundet i Unga KRIS aktiviteter. Några av ungdomarna är/har varit aktiva rådsmedlemmar (10%)

Efter UK (av de som blivit hjälpta) - Ca 20% arbete och praktik.

Ca 30% studerar och bara 5% tar återfall i kriminalitet och droger etc.

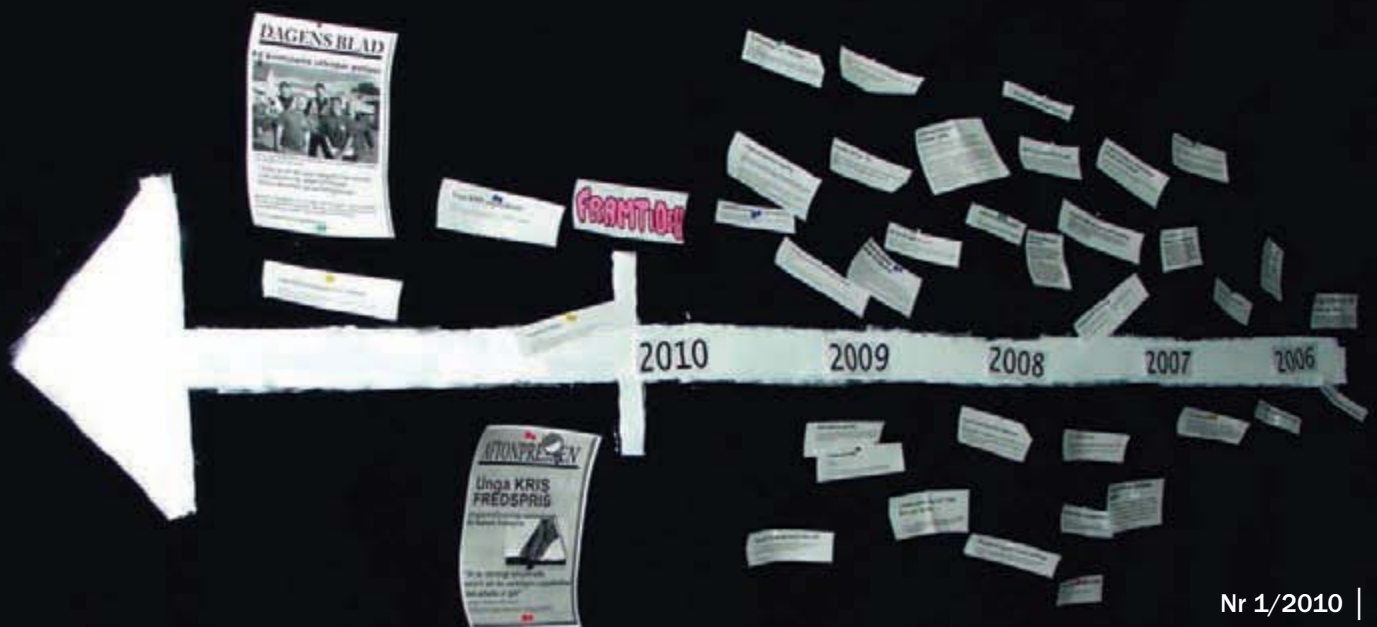
Ny medlem i Unga KRIS är en investering

Vad är kostnaden i genomsnitt för samhällsinsatser innan Unga KRIS? Ca 800 000 kr

UNGA KRIS

Jag har hjälpt en av 595 ungdomar.

Love Blom

Mannen eller Myten

Hej igen, får jag låna lite av din tid och prata om kärlek och sanning? Tänk att vi har skapat en tid av kronisk tidsbrist och idag verkar de flesta av oss beklaga att vi inte har tid. Alla stressar och ingen hinner, ja så kommer jag här och vill stjäla lite av er tid...

Tänk er att vi uppfann maskiner som skulle ge oss mer fritid och tid att finnas för varandra. Jag tror vi bara finns när vi finns för varandra, trots det ilar vi runt och jagar sekunder. Det råder kronisk brådska. Men är det verkligen så? Vems fel är det att vi inte längre har tid för varandra. Tiden är ju vad den är. I en undersökning jag läste stod det att tonårsföräldrar har ungefär 15 minuters samtal med sina barn med kvalitet per vecka. Jag menar hur nära stå de varandra och vart är deras umgänge, har de inte mer tid att ge varandra?

Jag känner att de dagar som gått sen jag bröt med mitt gamla liv tenderar att bli ett liv där jag skall prestera men vi behöver inte göra något alls för att skapa det som redan finns! Vi kan inte skapa mening, vi kan bara upptäcka den och delta. Det är kanske ett val vad vi tänker, för tankar ger oss känslor som hopp eller förtvivlan, de liknar varandra i det att båda är totala upplevelser, som slukar oss helt utan att vi alltid kan sätta fingret på deras orsaker.

Tänk när jag mötte henne som fyllde mitt djupaste behov, behovet av kärlek. Vi är skapade för ett liv med varandra, att vara delaktig och höra till, för utan den tillhörigheten är vi som träd utan skog... Kärlekens språk eller tungomål kan inte helt kläs i ord då försvinner dess andemening, jag kommer ihåg tankar i en brevform jag hade om henne och i

det kände jag mig vid liv till skillnad från det liv jag levde, då var en och annan springmask det liv som fanns i mig det enda. Jag såg på henne och tänkte:

-Så gulligt det är när hon fiser, hon lutar sig framåt för att frigöra detta oljud, så slår hon händerna för ansiktet oh brister ut i skratt.. Det är som musik! Så fin hon är när hon rapar och trots att det luktar godmorgon ur munnen på henne innan hon tagit sig an tandborsten kysser jag henne, hon luktar svett oh ja kramar henne. Hon, som är rufsig i håret och eyeliner sitter kvar från igår har ont i huvudet, vilket ger mig mindre livsrum och jag bara dör, så intressant hon är!

När hon sen sitter i fläckiga mysbrallor och spiller kaffe på sin blus är hon så fantastisk att umgås med att jag inte vet något bättre sällskap just nu. Hon kan vräka ur sig de mest korkade saker oh jag lyssnar som en trogen hund, för hon har så mycket att säga och jag anser att hennes iakttagelse förmåga är skarp och värdefull som en diamant, om än så oslipad ibland - men det är ju bara charmigt...

Av allt detta, "hennes" små egenheter samlar jag på var dag och stund, dem gömmer jag i mitt inre, ett så kallat kärlekens lov, en bild, en livets bok, en överlättare. För det ju inte vad hon säger efter en tid som blir vad jag hör. Detta är det som är så spännande att se när dagar av regn eller sol kommer in i våra liv, i relationen som bygger på mer än de ord vi säger, när livet har motgångar och sikten är skymd kan hennes frukost grytning blir till ett kärleksfyllt godmorgon älskling om jag är på topp, annars släcks allt hopp och relationen börjar dö.

Att lyssna är också att se varandra och det kräver öppet sinne, dvs både vilja och villighet att lära känna varandra, det

kan man inte bara så, det är en övning som kräver tålmod och inlevelseförmåga!

-Förmågan att känna av att ta in och jag tog in allt omkring henne, det var ju inte det hon sa som var fantastiskt, jag såg henne, jag älskade henne och tänk så mycket förstående jag hade för dessa egenheter. Om någon annan i min närhet hade betett sig så i en situation hade mina tankar definitivt vandrat på andra vägar.

Jag sitter i ett annat tillfälle som bara är för den dagen och tar till mig tillvaron så som den serveras mig, inte utan tankar på de böcker jag läst, alla de visdomsord jag hört. I en enorm kyrka fylld med främlingar rullar stora tårar nedför min kind, framme vid koret, under korset står barn, de sjunger med späda stämmor, det karakteristiska soundet av dessa tandlösa glin får mina murar av rämna, jag kan känna och jag känner. Till toner och texten "i varje hjärta armt och ömt står nu en stråle blid, en stråle av guds kärleks ljus i signad jule frid" - mitt bröst kämpar efter luft, hur dessa små påverkar mig, de är rastlösa och aningslösa inför allt skit jag trampat i, ändå bjuder de in mig i mitt innersta utan vetskap om alla de sorger jag mött, de väcker dessa sår av val jag gjort i relationer som gått om intet.

När jag valde att leva nykter har allt detta serverats mig och all denna upplevda känsla att vara med i ett sammanhang eller vara närvarande med en annan människa, den känslan kan inte göras rättvisa i dessa rader och jag tror ni har egna erfarenheter som dessa, detta är delar av livet som är gör livet värt att leva. Vårt enda uppdrag i livet tror jag är att leva våra drömmar nära andra och bära deras drömmar, den vackra tanken ville jag så in i er idag...

**Dagens tanke: - Hur viktig är tiden mellan födelse och död och hur använder vi dessa dagar?
Tänk på att ett mjukt svar stillar vrede!**

KRIS REPORTAGE

Text o foto:
Alexander Laine
Foto mittuppslag:
Mikael Österberg

Följa med KRIS och Unga KRIS till fjällen och göra ett reportage? Låter som ett enkelt och roligt uppdrag för en sliten redaktör.

Nu, med facit i hand, kan jag berätta att det absolut inte var något semesteruppdrag jag skickades iväg på.

Med mig i bilen skulle jag ha Kicki från Umeå och Mats och hans tjej skulle hämtas upp i Sundsvall. Inget problem med tanke på fordon - en "bättre begagnad" *Chrysler Grand Voyager* med sittplats för 7 personer. Den är ju rätt skön på långkörningar, så framföriggande 500 km skulle inte vara någon påfrestning. Men vi bytte ändå förare efter 400 km, i solidaritetens namn. Bara fyra mil efter förarbytet kom det som inte fick ske - ett nattligt möte med älgar...

Mats fick syn på några älgar som gick över vägen en bit framför oss vid Vemdalen. Det är ju bekant att älgar gärna håller ihop familjen, och sannolikheten är stor att fler älgar kan komma runt hörnet. Mats saktar in, men lyckas inte undvika den sista älgen. En kollision är oundviklig.

Älgen lever, men kan inte resa sig. Polis larmas och de skickar ut jägare som gör slut på plågan.

Vi klarade oss oskadda och bilen var inte värre skadad än att vi tog oss vidare de få milen till målet. Nu med krossad vindruta och ärrad själ.

Väl framme vid Skarvruets Högfjällshotell kan jag bara konstatera att de vinterdäck som inköptes begagnade inte alls höll utlovad standard. Bilen tog sig oftast inte upp för backen till hotellet. Och de få gånger den kom upp, så åkte den ofta ner i snövallarna på vägen ner eftersom greppet släppte. Det blev till att åka på verkstad och skifta mellan bak och fram.

Eftersom Örebros stolthet - bussen - la av vid ankomst till hotellet, så fick jag ta hand om en stor del av logistiken mellan backarna och hotell. Det blev inte mycket tid till annat, som skoterkörning till exempel...

Men jag fick gott om tillfällen att turas om med Kicki och mysa med hotellets hund, och jag fick tillfälle att äta nyrokt röding på plats.

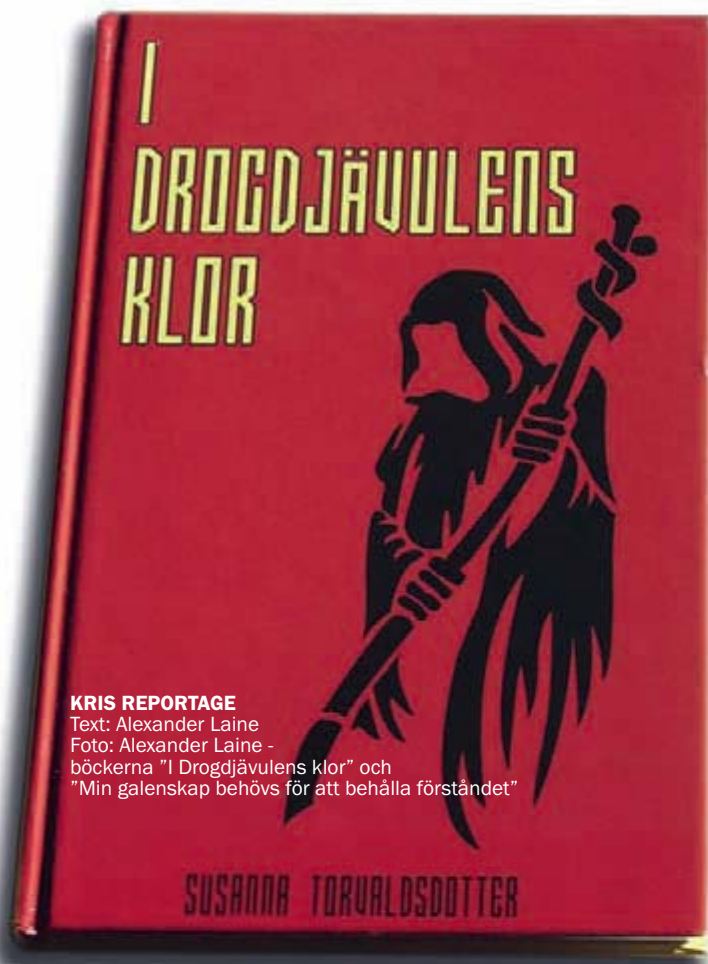

Bilder tagna av Mikael Österberg
E-post: micke.osterberg@kris.a.se

För Susanna Torvaldsdotter är "Drogdjävulen" verkligen något konkret som går att ta på. För henne handlar det inte om ett allmänt uttryck som man använder vid diskussioner runt köksbordet, eller när man sitter med groggen upphäld och vill försöka snygga upp sin egen falnande fasad.

För Susanna är Drogdjävulen något fasansfullt som helt plötsligt kom in i hennes liv. Hon är mamma till en missbrukare. Hon vet vad missbruk innebär - inte genom eget användande av droger, utan från ett perspektiv av att vara anhörig och förälder till ett barn som missbrukar. I dag är sonen drogfri sedan flera år tillbaka, men Susanna fortsätter att bearbeta i bokform. Hon har skrivit två böcker om sina erfarenheter av missbruket; "I Drogdjävulens klor" och "Min galenskap behövs för att behålla förståndet".

Det som slår mig när jag läser Min galenskap behövs... är all igenkännande från hennes berättelse med det som just nu pågår i Bjästa. Få har väl lyckats undgå våldtäkterna i Bjästa och allt som hände med människorna runtom? Två våldtäkter i en liten norrlandsort för ungefär ett år sedan. Inte många utanför den lilla orten kände till vad som hänt, men sedan Uppdrag Granskning lyfte orten i ett reportage i TV, känner större delen av Sveriges befolkning till händelseförloppet, och många har tagit ställning.

Stormen i Bjästa är absolut inte över idag. Vindarna blåser med minst lika stor styrka idag som före Uppdrag Granskningens reportage, men vinden har vänt. Skulle det vara bättre idag, för att vinden blåser från ett annat håll? Är min moral bättre än din, för att jag spyrr galla och öser ur mig ondska mot "rätt" personer?

I boken Min galenskap behövs... skriver Susanna vad som kan hända i ett litet samhälle som Bjästa, Ödeshög eller Vikarbyn. Hennes berättelse utspelar sig i ett litet samhälle i Dalarna. Hon råkade ut för det som bara händer andra. En dag hade hennes då 14-åriga son hamnat i drogträsket.

- Det slog ner som en bomb. Trots att det hände mitt framför näsan på oss såg vi inte när det hände, säger Susanna. Det kom att bli sju års helvete innan kampen var över. Det blev en kamp som inte bara engagerade hennes familj. Hela samhället deltog - fast med annat för ögonen.

- Folk såg snett på mig och dömde med blicken. Ändå var skitsnacket ett litet problem jämfört med att jag ofta var rädd att min son skulle dö i en överdos.

- Det finns de som har sagt rakt upp i mitt ansikte att mitt barn borde dö för att han var missbrukare. Att han bara kostar samhället pengar och vi var avskräde. Jag kan stå ut med mycket så länge jag upplever att det är rättvist. Men det är svårt att stå ut med en grupp människor som känner sig som om de enda rätta och speciellt utvalda att döma andra när man själv inte har en aning om hur det är att befinna sig mitt i utanförskapets helvete. För mig ter de sig jävligt naiva och självgoda, fortsätter Susanna.

Även om kampen mot Drogdjävulen är över för Susanna och hennes familj, fortsätter hon med ett starkt samhällsengagemang. Att hjälpa andra är en drivkraft för henne. Hon är engagerad i Brottsofferjourernas Riksförbund (BOJ) och stödmedlem i KRIS.

- Man kan tycka att det är motstridigt att vara medlem i båda organisationerna, men jag vill se till helheten. Det är inte bara svart eller vitt. Många inom KRIS är ju också brottsoffer, fast vi inte gärna vill se det, avslutar Susanna.

Själv vill jag avsluta med Susannas inledningsord från boken I Drogdjävulens klor: "Nästa år är det kanske du själv som sliter upp dörrar i knarkkvarter i hopp om att hitta ditt barn där. Nästa år kanske det är du som förtvivlat dras in i en kamp om ditt barn mot Drogdjävulen."

Vi stödjer KRIS drog- och brottsförebyggande arbete i samhället

---

**Rockesholm Behandling
och Utbildning KB**
Grythyttan

RGS 90 Sverige AB
Norrköping

Layher.

EKEN CARE AB
Stockholm

Mer möjligheter. Ställningssystemet.

SWÄRD DESIGN AB
Sundbyberg

 kalmar mot droger

ÅRSTA KÖTT AB
Stockholm

AkzoNobel

Tomorrow's Answers Today

En av KRIS viktigaste uppgifter är att möta upp fångar efter avtjänat straff. Den som tröttnat på skiten ska ha en andra chans, en möjlighet att få "revansch i samhället". Även som fånge ska man ha kvar rätten att ordna med livet utanför - allt måste ändå vara förberedelser för livet utanför murarna. Därför är en annan viktig uppgift för KRIS att finnas med som stöd under permissioner. I följande reportage berättar tidningens nya medarbetare, Mattias Källström, om en permission som KRIS Halmstad följer med på:

Den 7 april kom jag tillsammans med Paul Barath till Skänningeanstalten för att hämta en kille som heter Sami och är 30 år. Sami hade ansökt om permission till idag för att kunna åka ner på en begravning av en nära vän till honom, Bosse "BK" Karlsson, känd kriminell sedan mer än 40 år tillbaka. Men han fick ett nej som svar. Då tipsade en annan inne på anstalten honom att han skulle ta kontakt med KRIS. Sami gjorde detta, kontaktade Paul Barath som arbetar på KRIS i Halmstad och tack vare KRIS så fick han lov att närvara på begravningen.

När vi hade lämnat anstalten och var på väg ner mot Halmstad så tog det inte lång stund innan jag lade märke till att Sami och Paul var goda vänner sedan tidigare. De pratade gamla minnen och stämningen var glad.

Sami blev åtalad på 5-6 punkter varav en av punkterna var om tortyren på Hallandsåsen. Det var också en av dem han blev fälld på och åkte in den 7 april 2008.

Innan Sami åkte in så fick han en dotter. Hon föddes den 19 februari 2008, bara 6 veckor innan han åkte in. Det var väldigt jobbigt att åka in när han precis hade fått ett litet barn. Man får inte vara med när de växer upp, lär sig gå och säga de första orden. Det är något som tar på en väldigt mycket.

Sami berättade också att för exakt 2 år sedan, den 7 april 2008, träffade han sin vän BK sista gången som då hade gett honom skjuts hem kl 8 på morgonen och 09.36 så slog de in dörren hemma hos honom och det var då han åkte in.

11.30 så anländer vi till Halmstad, vi åkte först till hans föräldrar och hälsade på. Tog en liten paus efter bilresan ner. Efter en stund så samlade vi ihop oss och gick tillsammans till Samis lägenhet där han kunde byta om till begravningen. När han hade bytt om så var det tid att åka iväg och ta något att äta, efter maten så åkte vi för att köpa blommor. När vi hade gjort det så begav vi oss mot Snöstorps kyrka, men när vi väl kom fram så visade det sig att vi hade kört till fel kyrka och att vi istället skulle till västra kyrkan som ligger inne i stan och klockan var då 12.40 så vi fick snabba oss bort så vi inte skulle missa det.

När vi kom fram till kyrkan så hälsade vi på alla som hade kommit dit. Det var en väldigt fin begravning, med musik av Kjell Höglund och Cornelis Vreeswijk.

Efter ceremonin träffade jag anhöriga och vänner till den bortgångne BK. Jag satte mig ner och pratade lite med hans syster Marita och med hans systerson Michael (Långe Micke) för att få veta lite mer om vem BK egentligen var.

De svarade att han var en väldigt glad och god människa, han var väldigt glad i djur. Han hade god hand med dem och behandlade dem med mycket kärlek och som liten var han väldigt beskyddande mot sina nära och kära. Men ett problem hade han och det var med spriten, vilket ledde till en del trubbel för honom i livet. BK var väldigt rättvis och visste vad han pratade om.

Spriten var den stora orsaken till att han hamnade snett, det hände allt ifrån bilstöld till misshandel etc. Första gången han åkte in så var han bara 16 år gammal. Totalt sett tillbringade han 38 år i fängelser, och har suttit på i stort sett alla kåkar i Sverige. Han kunde vareda paragraf utantill och var som en chef på vilken anstalt han än kom till.

Han har också rekord i kortast frigivning. En gång hann han inte mer en komma ut utanför murarna innan han slog till en plit som kaxade sig vilket förstas ledde till att han åkte in igen.

BK har trots missbruk aldrig någonsin stulit pengar i från sin familj eller vänner. Han var alltid väldigt godhjärtad som person. Hemma hos honom kunde man hitta saker där han hade ristat in sina initialer BK på. Det var för att han skulle veta att det var hans saker om de försvann. Han tyckte att "tjuvhedern" tyvärr hade försvunnit bland folk de senaste åren

År 1995 uppmärksammades en händelse då Osmo Vallo blev ihjälslagen av polisen. Då gjorde BK en insamling som kallades "Osmo Vallo-fonden" där alla pengar som samlades in skulle gå till den bortgångnes Mamma, för att hon inte hade pengar till begravningen. BK åkte runt från kåk till kåk och samlade in pengar för att stötta mamman som hade förlorat sin son. Alla ställen han besökte lade in pengar för att stötta och visa medkänsla.

När jag hade pratat färdigt med Marita och Micke så tackade jag så jätte mycket för intervjun och det var tid att köra tillbaka till Skänningeanstalten för att lämna Sami. Vi samlade ihop oss och hoppade in i bilen och började sakta köra upp mot anstalten igen.

KRIS VIKTIGASTE UPPGIFT

KRIS, Kriminellas Revansch I Samhället, ser det som viktigt att kunna informera kriminella att de har rätt att frigges med möjlighet att få "revansch i samhället".

Denna information sker främst genom att KRIS besöker anstalter och häkten samt genom tidningen Vägen Ut.

KRIS erbjuder kriminella och/eller drogmissbrukare som vill sluta och har tröttnat på att leva kriminellt - en "frizon" under den första tiden efter muck.

Hittills har vi lyckats knyta till oss drygt 5 000 medlemmar i Sverige, men är inte nöjda med det. Vägen Ut distribueras idag till samtliga fängelser och häkten i Sverige. Genom denna informerar vi om att KRIS finns och att vi tillsammans kan jobba för att just du också ska kunna sluta upp i våra led. Just du är en stark kraft att räkna med i KRIS gemenskap.

Här nedan följer den manual som du som tröttnat på skiten kan följa om du vill arbeta för att tillsammans med KRIS hjälpa dig själv, och senare andra som är i samma situation som du nu befinner dig i.

Du kan vara ung eller gammal, man eller kvinna, av svensk eller utländsk härkomst.

1. Ta kontakt med din lokala KRIS-förening, när som helst under verkställigheten. Men helst innan du frigges, KRIS vill gärna kunna få möjlighet att besöka dig vid några tillfällen. Detta för att hinna lära känna dig och för att kunna hjälpa just dig att planera inför din frigivning.

2. Du kan så småningom bli medlem, genom medlemskapet får du tillgång till den frizon som varje lokal KRIS-förening erbjuder. Där kan du vara dig själv utan att behöva springa omkring på stan och hålla färgen. Dessutom ingår det en prenumeration av Vägen Ut samt ett antal andra förmåner beroende på vilken lokal KRIS-förening du tillhör.

3. När denna kontakt har etablerats och vi tillsammans har hittat en plan för att just du ska få en rejäl chans till ett liv utan kriminalitet och droger – då kommer vi och hämtar dig när du muckar. Vi ser till att din frigivning blir en fest.

4. Du välkomnas i vår gemenskap och vi gör tillsammans det arbete som krävs för att vi gemensamt ska lyckas få ett hyfsat liv där hederlighet, drogfrihet, kamratskap och solidaritet är de tongivande bitarna för att lyckas med vår *Revansch I Samhället*.

5. KRIS kan i de allra flesta fall hjälpa till med boende och sysselsättning samt hjälpa till att styra upp sociala- och myndighetskontakter.

KRIS finns idag på 25 orter i Sverige. Organisationen är också etablerad i Danmark, Finland, Vitryssland, Ryssland och Ukraina.

Det enda kravet vi har på dig, är att du ställer upp på KRIS fyra deviser: **Hederlighet, Drogfrihet, Kamratskap** och **Solidaritet**.

Adresser och telefonnummer till de olika lokalföreningarna finns på omslagets insida.

KRIS REPORTAGE
Text: Alexander Laine
Foto 2001 och 2010: Alexander Laine

KRIS

De första 10

29 april 2001 pågick ett intensivt arbete med den nya lokalen på Väderkvarnsgatan i Uppsala. Nu skulle vi äntligen kunna inviga vår nya lokal, efter ett år i lånad lokal av IOGT-NTO. På bilderna ovan och nedan syns Uppsalaföreningens första revisor, putsande entrén. Föreningens första kassör bär in discoanläggningen och Uppsalas första ordförande minglar och smakar av smörgåstårta. Nu är det dags igen...

VÄGEN UT tog en tur till Uppsala i slutet av februari. Destinationen var Boländerna där KRIS och Unga KRIS Uppsala nu huserar. Som alltid är det roligt att besöka våra olika lokalföreningar, men att besöka just Uppsala värmer extra mycket i ett KRIS-hjärta. Det väcker till liv så många personliga minnen eftersom jag för 10 år sedan var med och drog igång lokalföreningen i Uppsala. Jag kan absolut inte säga att det var på grund av oss som den här lokalföreningen har växt och blivit en av landets större, men visst bidrog jag med något tillsammans med mina kamrater.

Det var väldigt mycket strul från början. Föreningen begick nog alla klassiska misstag som en förening kan göra, fast omgivningen förklarade hur fallgroparna skulle undvikas. Men det är jätteroligt att se att människorna inte gav upp. Nu har man byggt upp en förening som har flera anställda, som genom det egna exemplet hjälper många människor till ett bättre och värdigare liv. Man har byggt upp en förening som kämpat mot växtverk och nu äntligen fått nya lokaler.

Det är Calle Björklund som tar emot och visar mig runt. Det första jag ser när jag kommer in i lokalen är en syn som gör

Uppsala åren

vilken tidningsredaktör som helst lycklig. Direkt i entrén hänger 15 tavlor i A4-storlek på väggen - det är 15 nummer av tidningen Vägen Ut! Här samlar man mängder med pluspoäng.

Jag guidas runt i de fräscht nyrenoverade enorma lokalerna. Man har nu hela övre våningen i den stora industrifastigheten där tidigare Grönlunds funnits. På ena sidan är det kontorsutrymmen och på den andra kommer det att bli verksamhetslokaler för Unga KRIS med café, filmrum och musikstudio. Allt är ännu inte på plats och flyttbestyr pågår medan jag går runt. Värst är det på kontoret, men Camilla Pihlblad, regional projektledare, har lyckats få till en skaplig arbetsyta.

Efter en stund dyker Magnus Andersson upp på föreningen, och jag får tillfälle att prata med honom om utvecklingen. Han är ordförande sedan fyra år tillbaka. Det märks att Magnus är stolt över Uppsalas verksamhet, men han är också tydlig med att förklara att det inte är han som ligger bakom det här.

- Vi har varit många om att skapa den lokalförening vi har idag. Vi är ett bra gäng som jobbar bra tillsammans och var och en har bidragit med något.

Magnus är också förbundsordförande i den nybildade ungdomsorganisationen Unga KRIS. och sitter med i RiksKRIS förbundsstyrelse. Jag frågar vad som hänt?

- För fem år sedan hade jag inte kunnat tänka mig mitt liv så här, svarar han. Det var absolut inte det här jag såg framför mig när jag blev tillfrågad om att dra igång KRIS Uppsala igen, efter att det legat i vila ett tag.

- Om någon hade berättat, så hade jag ändå inte trott på det. Jag bodde i Sundsvall när jag fick frågan, hade jag bott i Uppsala så hade jag direkt svarat nej. Jag var rädd för vad andra skulle tro och tycka om mig, fortsätter Magnus.

- Jag hade nyligen blivit pappa och det blir en så stor omställning. Jag hade börjat fundera på vem jag är, jag hade ju haft olika identitet hela tiden när jag träffade olika människor - nu började jag fundera på vem Magnus är. Ibland när jag var ute med barnvagnen testade jag att säga "jag ska starta upp KRIS" när jag träffade kompisar. Jag ville se reaktionerna.

- I dag är jag stolt över vad vi tillsammans lyckats bygga upp, och jag är glad över mitt beslut att säga ja, avslutar Magnus.

Vägen Ut åker vidare med varmt hjärta.

KRIS DEBATT

Text: Ann O Nymous

Illustration: Helen Kendrick Johnson
Romantic and Atmospheric Graveyard

Ett dödfött projekt för Kriminalvården?

Kriminalvården säger sig ha som mål att enbart bedriva brotts- och missbruksrelaterade program som har forskningsstöd för effekter på återfall. När det gäller PRIME For Life hävdar man att det finns mycket forskning som visar att det fungerar. Men har verkligen PFL någon som helst effekt vid behandling av alkoholister och narkomaner? Färsk Svensk forskning visar ett mycket klen resultat även när PFL används som ett förebyggande program för de som ännu inte utvecklat ett missbruk.

Så har då tiden kommit för verkställighet av mitt straff. Straff förresten - Frivården anser det ju inte vara ett straff, det är en stödåtgärd. Jag ska gå en utbildning i "PRIME For Life", en forskningsbaserad kurs för vuxna som syftar till att reducera risken för alla typer av alkohol- och narkotikaproblem. Det låter väldigt vackert när jag läser i Frivårdens broschyr om programmet, och visst är det väl också en vacker tanke att hjälpa en medmänniska till ett bättre liv?

För att ge en bra bild av Frivårdens tanke måste jag redogöra kort om min bakgrund, en bakgrund som Frivården väl känner till:

De senaste tio åren har jag varit nykter och drogfri i tio år med hjälp av bl.a. tolvstegsprogrammet. Inte sammanhängande - jag har tagit ett återfall efter åtta år, men är åter på banan sedan ett och ett halvt år. Det var under det återfallet som jag också ådrog mig en kurs genom Frivårdens försorg. Min missbrukshistorik går långt tillbaka i tiden, då jag redan som elvaåring hamnade på sjukhus för akut alkoholförgiftning. Jag var yngst i en stor syskonskara där vårt familjesystem har visat alla tänkbara kännetecken som finns med i en dysfunktionell missbruksfamilj. Min far var alkoholist och alla mina bröder gick naturligtvis i hans fotspår. I dag finns bara jag kvar av vår familj. Jag är idag storebror till mina bröder som aldrig blev äldre än runt 30 år.

Under hela min uppväxt har jag hela tiden varit utsatt för olika myndigheters beskydd och omtanke. Jag placerades på ett skolhem där jag fick lära mig den ädla konsten att

sniffa lösningsmedel och stjäla mopeder som senare eldades upp. Snart blev jag placerad i fosterhem hos en alkoholiserad familj där fosterfadern, en hög militär och samhällets stöttepelare med engagemang i Lions Club, samlade på barnporrfilmer och filmer med djursex. Med jämna mellanrum hade han tidningsbål och filmbränning på tomten. Myndigheterna ansåg att det skulle vara en lämplig miljö för mig som kom från så pass trasiga familjeförhållanden. Efter avslutad skolgång flyttade jag åter hem, men hade ingen möjlighet att bo hemma hos min mor. Nu hade jag ju redan etablerat en god relation med de sociala myndigheterna, så de kunde snabbt ordna fram ett bra boende till mig - ett boende där jag också kunde få stöd. Den här gången hamnade jag hos en alkoholiserad idrottsprofil med böjelser för barnsex. Fast min socialsekreterare beskrev honom som "han är starkt engagerad inom nykterhetsrörelsen och väldigt aktiv med barn och ungdomar". På hennes beskrivning trodde jag att jag skulle hamna hos Jehovas Vittne, men redan samma kväll jag flyttade in så tog han med mig på ett fylleslag i regi av kommunens stora idrottsförening.

Det har hunnit bli många turer genom åren, och hela tiden har olika myndigheter stått vid min sida för att ge hjälp och stöd i alla tänkbara former.

Slutligen; 1996, när jag hade gett upp allt och egentligen bara ville dö för att komma ifrån allt, träffade jag rätt. Jag kom i kontakt med en socialtjänsteman i kommunen där jag var skriven, hon såg att jag behövde

hjälp. Hon förklarade att hon var beredd att hjälpa mig om jag bara sa vad jag ville ha för hjälp. Jag blev helt ställd... Vad menade hon? Skulle jag bedöma vad jag behöver för hjälp? Under mer än 30 års tid har olika myndigheter bestämt vad som är bäst för mig - och nu helt plötsligt är det jag själv som ska bestämma!

Det blev i alla fall en tolvstegsbehandling, och jag kände att jag hade hittat hem. Jag flyttade inte in i mitt nya hem fullt ut med en gång - det blev flera behandlingar. Men de drogfria perioderna blev allt längre, för att till slut bli över åtta år. Då trodde jag att jag kunde stå på egna ben. Ständes på egna ben tog jag ett återfall som jag inte kom ur. Jag begärde åter hjälp och efter en del strul fick jag den hjälp jag hade efterfrågat. Nu har jag åter hittat hem till tolvstegsprogrammet. Jag hoppas att jag verkligen flyttat in den här gången. Jag hoppas att jag den här gången inte tror att jag kommer att kunna stå på egna ben. Jag har också haft ett engagemang i KRIS sedan många år tillbaka. Det här intresset har jag förstärkt nu, för att vara tydlig mot mig själv att jag inte kan stå på egna ben - men tillsammans kan vi förflytta berg!

Det är nu som Frivården kommer in som en räddande ängel. Nu vill åter en myndighet ge mig det man anser vara bäst för mig. Den här gången är det inte någon alkoholiserad pedofil man erbjuder mig. Den här gången är det "en forskningsbaserad kurs för vuxna som syftar till att reducera risken för alla typer av alkohol- och narkotikaproblem".

FAKTA: PRIME For Life

Nedan följer några rader ur en folder med Kriminalvårdens egen beskrivning PRIME For Life:

"PRIME For Life är ett forskningsbaserat program för vuxna, som syftar till att öka deltagarens riskmedvetenhet vad gäller alkohol och därigenom minska risken för att utveckla alkoholproblem och därmed sammanhängande brottslighet."

Det här låter ju fint, men med tanke på att vi idag känner till att en mycket stor del av de som t.ex. döms för rattfylleri redan har utvecklat alkoholproblem kanske det är lite sent påtänkt?

"Mer än 1200 vetenskapliga studier stödjer innehållet i kursplanen."

"Upphovsmännen till programmet står också bakom Prevention Research Institute (PRI), som är ett privat utbildningsinstitut i USA"

"PRI:s verksamhet skiljer sig från många andra genom att mer metodiskt använda vetenskapliga studier som grund för programmet"

Det här låter väldigt vackert, men hur ser det egentligen ut med de mer än 1200 vetenskapliga studierna?

Och skulle programmet bli trovärdigare för att det kommer från ett privat utbildningsinstitut i USA?

I flera Svenska studier av PRIME For Life framgår att det saknas just forskning: "Trots att PFL har använts i USA i många år har PFL begränsat stöd från publicerad forskning i vetenskapliga tidskrifter...", "... efterlyses fler kontrollerade utvärderingar av PFL." och "När det gäller militärer eller värnpliktiga finns det vad vi känner till ingen publicerad effektutvärdering av PFL." (STAD - två studier samt SoRAD - en studie av Försvarsmaktens program)

"Varje deltagare ges möjlighet att undersöka sin egen biologiska risknivå för att utveckla alkoholproblem och ges kunskap om hur man kan välja att dricka för att förebygga problem, s.k. lågriskval. Deltagaren får vidare undersöka vilken risk den egna alkoholkonsumtionen innebär och ges möjlighet att lägga upp en personlig riskreduceringsplan."

Även det här ser ju ganska underbart ut. Om vi bara lärde oss att det medför risker när vi dricker alkohol eller använder narkotika – då skulle vi omgående dra ner på konsumtionen!

Men vad säger den Svenska forskningen om det här?

Utvärderingarna från STAD kan kort sammanfattas med följande:

"Resultaten i båda delstudierna visade på endast små och icke statistiskt säkerställda differenser i utvecklingen av alkoholvanorna mellan interventions- och kontrollgrupp.", "Således visade ingen av studierna att PFL hade någon påvisbar effekt på alkoholvanorna." och slutligen "Slutsatsen av de båda utvärderingarna är att PFL leder till ökad kunskap, viss ökad medvetenhet... men inte till förändrade alkoholvanor."

SoRAD:s utvärdering av Försvarets program kan kort sammanfattas med följande: "Resultaten vad gäller effekter på alkoholvanor är mestadels triviala eller små. I de flesta fall är nettoeffekten något negativ, d.v.s. att förändringen som skett i jämförelsegruppen har varit något större än i experimentgruppen."

När jag lyfter mina faktauppgifter med kursledarna som ansvarar för utbildningen hos Frivården i Härnösand, får jag självfallet inga besked eller ens bemötande. PFL är ju en manualbaserad kurs där det inte finns utrymme för eget tänkande eller ifrågasättande, men man lovar i alla fall föra mina frågor vidare och återkomma.

När jag lite längre in i utbildningen ställer frågan om man verkligen tror att människor i en situation som jag - men familjemedlemmar som dött i missbruk, med fängelsestraff och en mängd frihetsberövanden, med ett mångårigt missbruk och upprepade återfall - verkligen kommer att ta till sig det här programmet?

Är det kunskap om riskerna som saknats i mitt liv?

Jag får ett svar av kursledaren Anna som säger: - Ja, det har i alla fall fungerat för mig. Jag tänker nog till lite mer nu sedan jag började med PRIME For Life-utbildningarna och gör fler lågriskval i dag.

Men så bra då! Det är ju nog så bra att Kriminalvårdens program fungerar åtminstone för den egna personalen... Det här är kanske en tanke att föra vidare i ett längre perspektiv på våra anstalter?

SVIK INTE

DAWIT ISAAC

Dawit Isaak är en svensk journalist som sitter fängslad i en cell på tre kvadratmeter i Asmara, Eritrea. Dawit Isaak sitter där enbart för att ha bedrivit journalistik. Utan att ha beviljats rättegång har han nu suttit fängslad i över åtta år.

Vi kräver, som företrädare för över 500 tidskrifter, att Sveriges regering tar krafttag för att få den svenske medborgaren Dawit Isaak fri.

Vill du stödja kampanjen för Dawit Isaaks frigivning? Besök www.freedawit.com

Sveriges Tidskrifter och
Föreningen för Sveriges kulturtidskrifter

Narcotics Anonymous
Anonyma Narkomaner

Ring:

0771-13 80 00

om du vill prata med någon.

www.nasverige.org

Är du stolt över dina tatueringar? Eller har du taskigt gjorda tatueringar på ställen som gör att du skäms att synas på en badstrand? Närmare hälften av de som har tatueringar vill faktiskt ta bort dem av olika anledningar. Det här är ett ämne vi kommer att lyfta i ett reportage i nästa nummer, där vi samtalat med några tatueringare och två som arbetar med att ta bort tatueringar.

Den 24-25 maj genomförs World Forum Against Drugs för andra gången. En internationell konferens med en balanserad restriktiv narkotikapolitik som utgångspunkt.

Senaste forskningen om Cannabis, konsekvenser för barn i missbruksmiljöer och narkotikahandelns påverkan på demokrati och samhälle i Afrika är tre huvudteman som kommer tas upp.

Vill du hänga med i narkotikadebatten?
Vill du vara uppdaterad om senaste forskningen?
Då ska du anmäla dig till World Forum Against Drugs.

Internationella toppföreläsare från USA och FN medverkar liksom den svenska Folkhälsoministern och flera tunga forskare. HM Drottning Silvia är konferensens beskyddare.

www.wfad.se

Möt upp i Kungsträdgården Stockholm 24 maj 2010

Vi inleder redan klockan 17:00 vid Norra Latin. Då genomförs Walk Against Drugs för första gången med allmänheten och olika "kända" personer som har tagit ställning mot missbruk av narkotika! Vi går mot Kungsträdgården där Music Against Drugs startar 18:00. Artister som är klara: Lazee, Dogge, Play, Stylez, och Haffa m.fl. Vi kommer att ha ett autograftält för de artister som vill skriva autografer.

Vi har myndigheter i våran utställning så som Polis och Tullverket.

Utställning av olika antidroggrupper: IOGT-NTO, SMART, Hela Människan, KRIS, Unga KRIS, NBV, NSO, Simon, Blåbandet, MHF m.fl.

Gå med i MAD på Facebook: MAD Music Against Drugs
<http://www.facebook.com/group.php?gid=22002548467>

VÄGEN UT kommer att vara på plats under Valborg när KRIS Gävle arrangerar MAD med Nordman som stort dragplåster. Självklart kommer vi även att göra ett nedslag i Stockholm några veckor senare, när MAD arrangeras i Kungsträdgården för andra året i rad.

Det kommer att bli ett reportage från WFAD - World Forum Against Drugs den 24-25 maj.

Unga KRIS Uppsala har haft invigning av de nya lokalerna. I detta nummer kan du läsa om KRIS Uppsala under de första tio åren, i nästa nummer följer vi utvecklingen av Unga KRIS Uppsala med ett bildreportage.

En tidningsredaktion börjar ta form i Örnsköldsvik. Den nyligen bildade lokalföreningen kommer att försöka bygga upp en verksamhet där man kan erbjuda kommunen, Arbetsförmedlingen, Frivården och Kriminalvården en meningsfull sysselsättning som kan leda vidare.

Tidningen utvecklas ständigt. För en del är förändring jobbigt medan andra upplever det som intressant. För Vägen Ut är det nödvändigt med ett ständigt pågående förändringsarbete. När nästa nummer av tidningen kommer ut, så ska du också kunna läsa den på webben under adress: www.krisvagenut.se

Du kommer att kunna ta del av tidningsbloggen på: www.krisvagenut.nu och du kommer att hitta all viktig information om tidningen och dess redaktion på: www.krisvagenut.info

Inte bara riksorganisationens medlemstidning genomgår detta förändringsarbete. Även när det gäller trycksaker i övrigt och profilmaterial är det stora förändringar på gång. Tillsammans med Norrköpings Tryckeri, som trycker Vägen Ut, har riksförbundet arbetat fram ett system där lokalföreningarna ska kunna beställa skraddarsytt material direkt från tryckeriet via en webbportal. Det här kommer att presenteras tydligt i nästa nummer.

KRIS Gävle har varit i Turkiet. Några medlemmar åkte på studieresa och träffade ungdomar på behandlingshem i Istanbul. Det blir självklart ett reportage från resan, med många bilder.

Nästan hälften av de som har tatueringar vill ta bort dem... Varför?

- Förändrad livsstil
- Blekt eller förvrängd
- Dåligt placerad
- Färgförändring
- Omodern artwork

Vi hjälper dig att ta bort tatueringar med den effektivaste maskinen på marknaden; Q-Switchad Nd-Yag laser.

Vi finns centralt i Göteborg nära till bussar och tåg.

Välkommen till oss!

city laser

www.citylaser.se
Tel: 031-154455 Fax: 031-154430
info@citylaser.se

Kärnans Behandlingshem

Till Kärnans Behandlingshem välkomnar vi människor som av olika skäl hamnat utanför samhället exempelvis p g a drogmisbruk, kriminalitet eller andra sociala och psykologiska problem. Vi har ett litet familjärt boende med stor hemkänsla.

Unikt med Kärnan är att vi erbjuder våra klienter att jobba med travhästar. Klienten får lära sig sköta och träna hästar, vilket gör att det uppstår en känslomässig relation som verkar helande på klientens känsloliv.

Vi finns 5 km utanför Östra Ryd som ligger ca 30 km från både Söderköping och Norrköping, 40 km från Linköping och ca 20 mil från Stockholm.

Vår vision för Kärnan är att erbjuda en varm och medmänsklig oas i en turbulent värld.

Se filmen om Kärnan på vår hemsida www.karnan.se

Välkommen att kontakta oss:

Kärnans Behandlingshem
Boda Gärd
614 96 Östra Ryd

Tel 011 - 750 70
Mobil 0733 - 122 000
Hemsida www.karnan.se
Mail info@karnan.se

Ink B Gone

Makes bad ink go away!!

Nu kan du bli av med din gamla tatuering!

Den där gamla tatueringen du gjorde, känns den inte riktigt bra längre? Sliten, blekt och kanske har du ångrat att du gjorde den överhuvudtaget?

Ge dig själv en chans till en ny start.

Ink B Gone
Bergavägen 12e
Åkersberga
www.inkbgone.se

I samarbete med
Heavenly Ink
TATTOO & PIERCING

CALL NOW FOR HELP!! 08-540 691 01

Ferle Produkter är ny leverantör av drogtester till KRIS.

Besök oss gärna på Socionomdagarna, Stockholmsmässan 13-14 april 2010. För mer information, se vår hemsida.

www.ferle.se

Ferle Produkter AB - Allt inom drogtestning

Sociala företag – vägen till arbete

VI ERBJUDER ARBETSREHABILITERING OCH BOENDE

**Vi har avtal med kommuner, Arbetsförmedlingen,
Försäkringskassan och Kriminalvården.**

Vägen ut! kooperativen skapar arbete för dem som står långt från arbetsmarknaden. Vägen ut! kooperativen drivs utifrån egenmakt, delaktighet, eget ansvar och total drogfrihet.

Vi har visat att det går att komma tillbaka till samhälle och arbetsliv. Vi tror att 12-stegsmetoden är ett bra verktyg för att hålla sig drogfri.

VILLA VÄGEN UT! SOLBERG i Göteborg och
VILLA VÄGEN UT! REVANSCH i Sundsvall – halvvägshus för män.
Snart öppnar Villa Vägen ut! för män även i Östersund.

VILLA VÄGEN UT! KARIN i Göteborg och
VILLA VÄGEN UT! SUSANNE i Örebro – halvvägshus för kvinnor.
För våldsutsatt kvinna kan vi även erbjuda jourplats.

KARINS DÖTTRAR – väv- och hantverkskooperativ med arbets-
träningsplatser för kvinnor i Göteborg.

VÄGEN UT! TRÄDGÅRD – trädgårdstjänster, grön design och grön
rehabilitering i Göteborg.

CAFÉ SOLBERG – café i ett allaktivitetshus med catering
och arbetsträningsplatser i Göteborg.

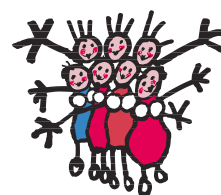
YSCREEN – screentryckeri med arbetsträningsplatser för ungdomar
i Göteborg.

Vi utvecklar företag för en hållbar värld. Vi behövs!

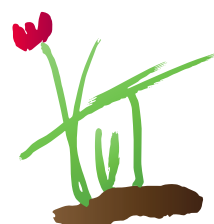
För kontakt www.vagenut.coop

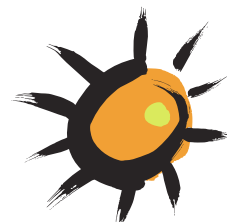
Villa Vägen ut!
Vägen ut! kooperativen

Karins Döttrar
Vägen ut! kooperativen

Vägen ut! Trädgård

Café Solberg
Vägen ut! kooperativen

